

**UCHWAŁA NR XXVI/189/2022
RADY GMINY ZAWADY**

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawady
na lata 2023 -2026.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zawady na lata 2023- 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zawady.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Zawady

Dariusz Targoński

Załącznik do uchwały Nr XXVI/189/2022

Rady Gminy Zawady

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ZAWADY
NA LATA 2023-2026**

I.

WPROWADZENIE

Do zadań własnych określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny, dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia, przemocy w rodzinie. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces wychowania i prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompleksowa i obiektywna oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Stąd założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zawady na lata 2023-2026 jest zgodny z:

- ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE ZAWADY

Gmina Zawady położona jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie białostockim – jako gmina wiejska. Gminę Zawady zamieszkuje 2 654 mieszkańców (stan na dzień 12.12.2022 r.). Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawadach wg stanu na dzień 30.11.2022 r., z pomocy społecznej ogółem skorzystało 56 rodzin, powodem przyznawania pomocy było w szczególności: 26 rodziny, długotrwała: choroba 24 rodzin, bezrobocie: 10 rodzin, niepełnosprawność: 5 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: 11 rodzin w tym rodziny niepełne, wielodzietne, potrzeby ochrony macierzyństwa: 2 rodziny. Pracownicy Ośrodka podejmują szereg działań w formie pracy socjalnej, dzięki temu większość rodzin przy zapewnieniu pomocy ośrodka jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Szczególną uwagę zwraca się na rodzinę i jej funkcjonowanie. Najczęściej rodziny łączy się z takimi zjawiskami jak uzależnienia, przemoc domowa, problemy w pełnieniu ról społecznych. Po dokonaniu dogłębnej analizy powyższych środowisk przez pracowników socjalnych należy uznać, że istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, dlatego poprzez współpracę z asystentem rodziny i innymi instytucjami jest szansa na poprawę funkcjonowania rodziny w środowisku. Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny w Białymstoku wynika, że w placówce opiekuńczo-wychowawczej z terenu Gminy Zawady w 2022 roku nie przebywa żadne dziecko. W Gminie Zawady coraz częściej można zaobserwować w rodzinach negatywne zjawiska, tj. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie, uzależnienia. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Zawady z okresu od 01.01.2022 do 12.12.2022 r. wynika, że w 11 rodzinach prowadzono procedurę „Niebieskiej Karty”. W większości przypadków ofiarami przemocy były kobiety, natomiast sprawcami byli mężczyźni. Główną przyczyną przemocy w rodzinie jest uzależnienie od alkoholu. Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności celem przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowych ról społecznych.

III. ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY ZAWADY

1. Instytucje i organizacje realizujące zadania na terenie Gminy Zawady mieszczące się w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Urząd Gminy Zawady – przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci, organizowanie kolonii;
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach – praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja zawodowa, aktywizacja społeczna;
- 3) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – profilaktyka i przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny Gminy Zawady – wsparcie i pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy;
- 5) Posterunek Policji w Tykocinie – zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości;
- 6) Placówki oświatowe w terenie gminy – działalność edukacyjna i wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci i rodziców;
- 7) Placówki ochrony zdrowia z terenu gminy – działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej;
- 8) Biblioteka Publiczna Gminy Zawady – rozwój czytelnictwa, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- 9) Parafie z terenu gminy – działalność charytatywna, organizowanie wypoczynku

2. Instytucje i organizacje z terenu Powiatu białostockiego i zambrowskiego, z którymi Gmina Zawady współpracuje w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Białymstoku;
- 2) Sąd Rejonowy w Zambrowie /Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej;

- 3) Prokuratura Rejonowa w Zambrowie;
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Białymstoku;
- 5) Komisariat Policji w Łapach,
- 6) Posterunek Policji w Choroszczy,
- 7) Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Łapach;
- 8) Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku;
- 9) Poradnia Uzależnień i Współuzależnień w Zambrowie;
- 10) Poradnia Uzależnień i Współuzależnień w Choroszczy;
- 11) Poradnia Uzależnień i Współuzależnień w Łomży;
- 12) Zakład Karny Grady Woniecko;
- 13) Organizacje pozarządowe; Euro partner Białystok, Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowej,
Program wspierania rodziny będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej.

IV. CELE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

1. Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

- 1) Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością;
- 2) Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach;
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

V. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

1. Cel szczegółowy:

Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością.

Lp.	działania / zadania	harmonogram realizacji	realizatorzy/partnerzy
1.	Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, znajdującym się w trudnych warunkach materialnych.	2023 – 2026	OPS
2.	Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wieloproblemowych do przedszkoli.	2023 – 2026	Urząd Gminy, Placówki Oświatowe
3.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu.	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe
4.	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	2023 – 2026	Urząd Gminy, OPS, Placówki Oświatowe
5.	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków.	2023 – 2026	OPS, Urząd Gminy, Placówki Oświatowe
6.	Organizacja wycieczki letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu.	2023 – 2026	Urząd Gminy, OPS, Placówki Oświatowe, GKPiRPA, Parafia

7.	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.	2023 – 2026	Urząd Gminy, OPS
8.	Współpraca z instytucjami i organizacjami spoza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	2023 – 2026	Wszystkie podmioty z terenu gminy

2. Cel szczegółowy:

Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

Lp	działania / zadania	harmonogram realizacji	realizatorzy/partnerzy			
1.	Systematyczna praca z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym. 2023 – 2026	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe, Policja.			
2.	Coroczne uchwalanie gminnych programów profilaktycznych zawierających działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania.	2023 – 2026	Urząd Gminy/Rada Gminy, OPS, GKPiRPA,			
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych.	2023 – 2026	OPS, GKPiRPA, Placówki Oświatowe, Policja			
4.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych w szkołach wspierających wychowanie dzieci i młodzieży – z zakresu uzależnień, zdrowego żywienia, wad wymowy, wad postawy skierowanych do rodziców i dzieci.	2023 – 2026	OPS, GKPiRPA, Placówki Oświatowe, Placówki ochrony zdrowia.			
5.	Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku oraz kierowanie potencjalnych sprawców przemocy na działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie.	2023 – 2026	Zespół Interdyscyplinarny, OPS, Policja, Placówki ochrony zdrowia, PCPR, organizacje pozarządowe, Placówki Oświatowe.			

6.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowego stylu życia poprzez sport, rekreację i kulturę.	2023 – 2026	Urząd Gminy, OPS, GKPiRPA, Policja, Placówki Oświatowe,
7.	Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	2023 – 2026	OPS,
8.	Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe, Policja, Kuratorzy.
9.	Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka.	2023 – 2026	Urząd Gminy,

3. Cel szczegółowy:

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

L.p	działania / zadania	harmonogram realizacji	realizatorzy/partnerzy
1.	Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe
2.	Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	2023 – 2026	OPS, Urząd Gminy, Placówki Oświatowe,
3.	Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych.	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe, Policja, Urząd Gminy,
4.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.	2023 – 2026	OPS, Placówki Oświatowe,
5.	Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	2023 – 2026	Placówki Oświatowe,

VI ADRESACI PROGRAMU

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Zawady, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

VII REALIZACJA PROGRAMU

Realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawady na lata 2023 – 2026 powierza się Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Zawadach przy współpracy:

- Urzędu Gminy w Zawadach,
- Placówek Oświatowych,
- Posterunek Policji,

- Biblioteka Publiczna Gminy Zawady,
- Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawadach,
- Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Zawady,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Parafie,
- Sądu Rejonowego w Zambrowie/Zespołu Kuratorów.

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

VIII FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Zawady oraz budżetu państwa (programy rządowe).

IX MONITORING PROGRAMU

Monitoring Programu będzie odbywał się poprzez coroczną ocenę realizacji zadań.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu i osiągniętych efektów oraz potrzeby związane z realizacją zadań będą składane radzie gminy do dnia 31 marca każdego roku.

Uzasadnienie

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

Obowiązek przyjęcia niniejszej uchwały wynika wprost z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stanowi jedno z wielu zadań jakie powierzone zostały samorządom do realizacji.

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawady jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.